Europaparlamentet
2024-2029

ANTAGNA TEXTER

P10_TA(2025)0298

EU:s diplomatiska strategi och geopolitiska samarbete i Arktis

Europaparlamentets rekommendation av den 26 november 2025 till rådet, kommissionen och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik om EU:s diplomatiska strategi och geopolitiska samarbete i Arktis (2025/2116(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna rekommendation

– med beaktande av sina tidigare resolutioner om arktiska frågor, särskilt resolutionen av den 7 oktober 2021 *Arktis: möjligheter, problem och säkerhetsutmaningar*[1],

– med beaktande av Förenta nationernas havsrättskonvention (Unclos) av den 16 november 1994,

– med beaktande av det gemensamma meddelandet från kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik av den 13 oktober 2021 *Ett starkare EU-engagemang för ett fredligt, hållbart och välmående Arktis* (JOIN(2021)0027),

– med beaktande av Parisavtalet och FN:s ramkonvention om klimatförändringar,

– med beaktande av avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, som antogs den 19 juni 2023,

– med beaktande av inrättandet av Östersjöstaternas råd,

– med beaktande av Internationella arbetsorganisationens konvention om ursprungsfolk och stamfolk, som antogs den 27 juni 1989,

---

1 EUT C 132, 24.3.2022, s. 113.

– med beaktande av avtalet av den 3 oktober 2018 om att förebygga oreglerat fiske på det fria havet i centrala Norra ishavet (fiskeavtalet för centrala Norra ishavet),

– med beaktande av Förenta nationernas deklaration om urfolks rättigheter,

– med beaktande av Svalbardtraktaten av den 9 februari 1920 (tidigare Spetsbergtraktaten),

– med beaktande av deklarationen av den 19 september 1996 om inrättande av Arktiska rådet (Ottawadeklarationen),

– med beaktande av de tre juridiskt bindande avtal som förhandlades fram under Arktiska rådets överinseende, det vill säga avtalet av den 12 maj 2011 om samarbete i fråga om sökning och räddning i luft- och sjöfart i Arktis, avtalet av den 15 maj 2013 om samarbete om beredskap och respons avseende oljeförorening till havs och avtalet av den 11 maj 2017 om ett förbättrat internationellt forskningssamarbete om Arktis,

– med beaktande av det gemensamma uttalandet från toppmötet mellan Europeiska unionen och Kanada 2025: ett varaktigt partnerskap, en ambitiös agenda,

– med beaktande av invigningen av EU:s kontor i Nuuk, Grönland, den 15 mars 2024,

– med beaktande av det tal som Grönlands premiärminister Jens-Frederik Nielsen höll i parlamentet den 8 oktober 2025,

– med beaktande av artikel 121 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A10-0229/2025), och av följande skäl:

A. Arktis är en region med över fyra miljoner invånare som inbegriper olika kulturer, samhällen och ekonomier och som därför måste förbli ett område präglat av fred och vars biologiska mångfald och ekosystem respekteras. Ett konstruktivt samarbete i Arktis bör skyddas från ökad global rivalitet.

B. EU har varit engagerat i både det europeiska Arktis och hela den arktiska regionen i årtionden som en arktisk aktör med strategiska intressen, och har ett grundläggande intresse av att strategiskt bidra till positiva säkerhetsmässiga, socioekonomiska och miljömässiga resultat, särskilt genom multilateralt samarbete.

C. Ryssland har förstärkt sin militära uppbyggnad i Arktis ända sedan sitt olagliga anfallskrig mot Ukraina. Den ryska militariseringen, i kombination med ökad kinesisk närvaro, har förändrat det politiska

och säkerhetsmässiga läget i regionen. Ryssland har ensidigt antagit en illegitim ordning för sjöfarten längs Nordostpassagen, inbegripet lagen av den 5 december 2022 som begränsar passagen för utländska krigsfartyg, vilket ger upphov till allvarlig oro enligt internationell rätt, särskilt Unclos, och riskerar att förvärra de geopolitiska spänningarna i Arktis.

D. Utnyttjandet av den arktiska regionen för militära ändamål ökar samtidigt som de internationella regelverken för vapenkontroll, inbegripet kärnvapen, försvagas, särskilt genom totalitära och auktoritära regimers, såsom Rysslands, agerande.

E. Strikt respekt för den territoriella integriteten och internationell rätt, särskilt Unclos och Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) konventioner, är avgörande för att bevara Arktis som en säker och stabil region. IMO är den ledande globala myndigheten för sjösäkerhet och havsmiljöskydd, vars rättsligt bindande konventioner och frivilliga riktlinjer gäller globalt, även i Arktis.

F. All politik för Arktis måste återspegla de olika verkligheterna i regionen, inbegripet olika styrningssystem, rättsliga ramar, infrastrukturkapacitet och socioekonomiska förhållanden.

G. Arktiska rådet är det främsta forumet för samarbete i polarområdet. Tre EU-medlemsstater och två ytterligare medlemmar i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ingår i Arktiska rådet, och sju av dess medlemmar är Natoländer.

H. Trots att Arktiska rådet bygger på frivilliga åtaganden och saknar bindande befogenheter har det underlättat ett konstruktivt samarbete och flera bindande avtal. Rådets begränsade mandat minskar dess förmåga att hantera stora utmaningar såsom miljökatastrofer eller ökande geopolitiska spänningar, vilket skulle kunna hota Arktis status som en region med små spänningar. På grund av Rysslands oprovocerade anfallskrig mot Ukraina har Arktiska rådets politiska möten ställts in, vilket undergräver Arktiska rådets förmåga att fullgöra sitt mandat och fungera korrekt.

I. Det har inte gjorts några framsteg när det gäller EU:s ansökan om att bli fullvärdig observatör i Arktiska rådet.

J. Gapet mellan de arktiska Grönland, Island och Storbritannien utgör en strategisk korridor, som gör det möjligt att kontrollera sjötrafiken och upptäcka hybridhot. Finlands och Sveriges anslutning till Nato har fördjupat alliansens arktiska inriktning och kommer att stärka dess ställning i regionen.

K. Den arktiska regionen värms upp ungefär tre gånger så snabbt som det globala genomsnittet, vilket påskyndar isförlusten och hotar planetens klimatstabilitet. Sommarhavsisen försvinner i snabb takt,

vilket leder till omfattande förstörelse av livsmiljöer och minskade populationer av arter som är beroende av snö och is.

L. Nato erkände 2022 klimatförändringarna som en avgörande utmaning och hotmultiplikator med djupgående konsekvenser för säkerhet och militära operationer, även i de nordligaste regionerna, och pekade ut de nordligaste regionerna som ett område av strategisk betydelse, där Rysslands förmåga att störa allierade förstärkningar och friheten till sjöfart över Nordatlanten utgör en direkt utmaning för alliansen. Arktis kan ses som ett primärt område för kopplingen mellan klimat och säkerhet. Det är fortfarande nödvändigt att genomföra Parisavtalet och den europeiska gröna given för att förhindra de värsta konsekvenserna av klimatförändringarna.

M. Upptiningen av permafrosten utgör ett gränsöverskridande säkerhetsmässigt, miljömässigt och biologiskt hot på grund av dess destruktiva inverkan på infrastrukturen, utsläppen av klimatskadlig metan, återkomsten av vilande och okända virus och bakterier samt dess medverkan till störningar i vädermönstren i och utanför Europa. Undervattenspermafrost i den östsibiriska arktiska kontinentalsockeln kan komma att bli ännu en källa till metanutsläpp.

N. Den krympande havsisen driver upp det globala intresset för Arktis och dess resurser. Den snabba avsmältningen av havsis öppnar i synnerhet kommersiella farleder som är farbara under delar av året och eventuellt året runt, såsom Nordostpassagen, Nordvästpassagen och en eventuell framtida Nordpolsrutt. Dessa skulle kunna omforma de globala handelsmönstren, samtidigt som de medför djupgående miljö-, säkerhets- och styrningsutmaningar för Arktis. Svåra väderförhållanden, begränsad sök- och räddningskapacitet, höga försäkringskostnader och olösta frågor om dessa nya sjörutters internationella rättsliga status utgör stora hinder för deras fullständiga förverkligande, och många berörda parter kräver att dessa rutter ska behandlas som en del av de globala gemensamma resurserna.

O. Förändringarna i Arktis på grund av klimatkrisen är nära kopplade till Europa. Högre temperaturer, stigande havsnivåer, minskad biologisk mångfald och extrema väderhändelser påverkar människor och ekosystem i Europa, vilket understryker behovet av kunskaps- och vetenskapsbaserad politik som involverar lokala arktiska samhällen och forskningsinstitut.

P. Ryssland har påtagligt utvidgat sin arktiska styrkedisposition och militära infrastruktur och därmed ökat de regionala militära spänningarna. I det ryska utrikespolitiska konceptet från 2023 anges Arktis som en av Rysslands prioriterade regioner. Militariseringen av

Arktis går tvärt emot den samarbetsanda som hittills har styrt förbindelserna mellan de arktiska staterna.

Q. Det fördjupade samarbetet mellan Kina och Ryssland i Arktis genom gemensamma energiprojekt, infrastrukturinvesteringar och sjöfartsföretag längs framväxande arktiska rutter riskerar att befästa en geopolitisk axel med resursexploatering och begränsat tillträde, till nackdel för arktiska kustsamhällen, urfolk och globala miljöskyddsåtgärder. Rysslands kränkningar av grannstaternas suveränitet och territoriella integritet, i kombination med landets hindrande av sjöfarten i Azovska sjön, Svarta havet och Östersjön, ger upphov till allvarlig oro som måste beaktas vid varje bedömning av utsikterna till fredlig samexistens i Arktis.

R. Ryssland förbättrar särskilt sin arktiska infrastruktur genom att bygga och ta i drift den universella kärnkraftsdrivna isbrytaren Tjukotka (projekt 22220) som en del av sitt bredare program för att säkerställa sjötrafik året runt längs Nordostpassagen. Ryssland bygger ytterligare isbrytare för att främja sina strategiska ambitioner i Arktis.

S. Satellitbilder från 2023 visade omfattande nybyggen av byggnader och infrastruktur på Novaja Zemlja, en avlägsen arktisk ö som historiskt sett använts av Ryssland för kärnvapenprovning. Denna utveckling ger upphov till allvarlig oro över förnyad kärnteknisk verksamhet i Arktis och dess konsekvenser för den regionala säkerheten och miljösäkerheten. Rysslands utvidgning av militära byggen, bland annat på ön Wrangel, ett Unescovärldsarv och naturreservat, ger upphov till allvarlig miljömässig, säkerhetsmässig och rättslig oro.

T. I mars 2024 antog Ryssland ett dekret om utvidgning av Ryska federationens arktiska zon till att omfatta de kommunala distrikten Berezovskij och Belojarskij i den autonoma kretsen Chanty–Mansien – Jugra. Denna utvidgning är en del av Rysslands strategi för att befästa den federala kontrollen över naturresurser, stärka landets territoriella anspråk och locka till sig investerare genom särskilda incitament för ekonomiska zoner.

U. Ryssland har intensifierat hybridhoten i Arktis, bland annat cyberoperationer och GPS-störningar. Arktis vatten används i allt högre grad av Rysslands åldrande och dåligt underhållna ”skuggflotta”, som verkar under bekvämlighetsflagg för att kringgå internationella sanktioner, vilket innebär betydande miljö- och säkerhetsrisker för denna ömtåliga region.

V. Kina har definierat sig själv som en ”stat nära Arktis”, har lanserat en ”sidenväg genom polarområdet” som en utökning av sitt initiativ Nya Sidenvägen, och ökar stadigt och snabbt sitt avtryck norr om polcirkeln, bland annat genom investeringar i ryska företag. I Kinas vitbok från 2025 om nationell säkerhet i den nya eran anges ”polarsäkerhet” som en del av dess övergripande nationella säkerhetskoncept.

W. Kinas proklamation av sig själv som en ”stat nära Arktis” är en vilseledande självbeteckning utan rättslig grund, privilegier eller motivering för en militär närvaro i de nordligaste regionerna. Kina har dolt sin militära och politiska utåtriktade verksamhet under sken av vetenskaplig forskning, eftersom kinesiska forskningsanläggningar i Arktis, stationen Gula floden på Svalbard och det kinesisk-isländska arktiska vetenskapsobservatoriet i Kárhóll, har potentiella dubbla användningsområden. I oktober 2024 påstod sig den kinesiska kustbevakningen ha färdats in i Norra ishavet för första gången under en gemensam patrullering med Ryssland, och uppgav därefter en samordnad kinesisk-rysk satsning för att utöka sitt strategiska fotavtryck i de nordligaste regionerna.

X. De senaste åren har flera europeiska länder blockerat kinesiska försök att köpa känslig arktisk infrastruktur av nationella säkerhetsskäl, däribland Danmarks beslut från 2016 att blockera köpet av flottbasen Grønnedal på Grönland, Finlands beslut från 2018 att blockera köpet av Kemijärvi flygplats nära ett militärt område och Norges beslut från 2024 att stoppa försäljningen av Søre Fagerfjord till kinesiska köpare.

Y. Ryssland och Kina har under de senaste åren fördjupat sitt samarbete i Arktis genom att underteckna ett samarbetsavtal om kustbevakning, genomföra gemensamma militärövningar, såsom ”Ocean-2024” och ”Pacific Patrol-2024”, nära Arktis, samt genom tekniska projekt och fartygsprojekt och nya handelskorridorer längs Nordostpassagen, vilket stärker deras strategiska anpassning i de nordligaste regionerna. Trots Rysslands anfallskrig mot Ukraina har Kina fortsatt det arktiska samarbetet med Ryssland och ersatt förlorade investeringar från västerländska företag efter de västerländska sanktioner som antogs efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

Z. Kina testar med hjälp av ett lastfartyg en expressrutt till Europa via Arktis för att etablera reguljär trafik via den ryska Nordostpassagen, vilket skulle förbinda flera hamnar i Asien och Europa.

AA. Förenta staternas strategi för Arktis håller på att utvecklas i riktning mot utökad inblandning, som har föregåtts av vissa beklagliga uttalanden avseende Grönland.

AB. Urfolken och lokalsamhällen besitter oersättlig traditionell kunskap, är de främsta förvaltarna av de arktiska ekosystemen och drabbas redan oproportionerligt hårt av klimatförändringar, socioekonomisk marginalisering och miljöförstöring, samtidigt som de ofta är utestängda från beslutsprocesser. Det finns en bred acceptans bland europeiska beslutsfattare för att urfolk måste få ytterligare stöd och att deras intressen måste ges högre prioritet i beslutsfattandet, samtidigt som det säkerställs att deras samhällsbaserade kunskap respekteras och beaktas i all politisk utveckling. Arktiska rådet har vidtagit betydande åtgärder för att ta itu med denna fråga.

AC. Danmark, Sverige och Finland har undertecknat Ottawadeklarationen från 1996, som bekräftar deras engagemang för välbefinnandet för invånarna i Arktis, inbegripet ett erkännande av urfolkens och deras samhällens särskilda förhållande och unika bidrag till Arktis. Urfolkens traditionella kunskaper erkänns och de bör fullt ut rådfrågas och involveras i beslutsfattandet.

AD. EU:s arktiska regioner fungerar som inkörsport till EU:s engagemang och närvaro i hela Arktis och tillhandahåller resurser till Europas strategiska oberoende samtidigt som de tillgodoser lokala intressen, såsom den ökande efterfrågan på naturresurser och urfolkens rättigheter. EU:s stöd inom ramen för sammanhållningspolitiken, Interreg, Horisont Europa och landsbygdsutvecklingsprogram till områden såsom de nordliga glesbefolkade områdena och nätverk såsom forumet för borgmästare i Arktis och The Arctic Six är avgörande för EU:s intressen i Arktis.

AE. Initiativ såsom toppmötet för Barents euroarktiska samiska urfolk i Europaparlamentet 2023 kan ytterligare stärka samarbetet med samesamhället.

AF. Grönland kommer att vara ordförande i Arktiska rådet 2025–2027 på Konungariket Danmarks vägnar, vilket innebär en avgörande möjlighet att stärka en inkluderande och regelbaserad styrning av Arktis.

AG. Grönlands strategi är att stärka sin diplomatiska representation i hela världen, inbegripet planer på att öppna kontor i Ottawa och New York, samtidigt som man upprätthåller sina representationer i Washington, Peking, Reykjavik och Bryssel. Den strategiska betydelsen av den amerikanska rymdbasen Pituffik på Grönland är avgörande för Natos robotförsvarssystem och rymdövervakningsverksamhet.

AH. Efter upprepade rekommendationer från parlamentet inrättade EU slutligen ett EU-kontor i Nuuk i mars 2024, vilket stärker dess diplomatiska närvaro och främjar närmare samarbete med Grönland. EU och Färöarna har enats om ett fördjupat partnerskap som innefattar samarbete om fiske, klimat och andra strategiska frågor.

AI. Arktis rikliga kolväten, sällsynta jordartsmetaller, fiskeresurser och andra resurser blir alltmer eftertraktade, vilket kräver stränga hållbarhetsnormer och rättvis fördelning av nyttan.

AJ. Arktis har en mångfald av energiresurser som är avgörande för EU:s gröna och digitala omställning, däribland vätgas, vattenkraft, vindkraft och geotermisk energi, som kan bidra till att diversifiera och fasa ut fossila bränslen ur EU:s energimix. Strategiska investeringar är nödvändiga för att säkra kritiska råvaror som är avgörande för EU:s industriella konkurrenskraft och försvarsförmåga.

AK. Initiativ såsom Polar Connect och konceptet Vision 2030 innefattar motståndskraftiga transarktiska undervattenskablar som förbinder Grönland och Island med det europeiska fastlandet. Sådana projekt är sårbara för hybridhot från illasinnade aktörer såsom Ryssland och Kina.

AL. Utvecklingen av arktiska fiberoptiska undervattenskablar som förbinder Europa med Japan och Sydkorea utgör en strategisk möjlighet att förbättra säker digital konnektivitet med hög hastighet, stärka EU:s digitala suveränitet och fördjupa samarbetet mellan EU och Asien. Att skydda undervattenskablar, rörledningar, kommunikationssystem och transportkorridorer i Arktis är avgörande för EU:s och EES-områdets digitala säkerhet, energitrygghet och ekonomiska säkerhet.

AM. Grönland, Island och Norge förvaltar Arktis största hållbara fiskerier, och regionen håller på att utveckla expertis inom bioteknik och innovation, som är avgörande för EU:s livsmedelstrygghet, blåa ekonomi och vetenskapliga ledarskap. Unclos innehåller bestämmelser om staters rättigheter, skyldigheter och ansvar när det gäller att skydda olika miljöaspekter.

AN. Arktis ekonomiska potential sträcker sig bortom naturresurser till sektorer som turism, rymdteknik och datacentralinfrastruktur, vilket ger EU möjligheter att utveckla strategiska partnerskap som utnyttjar regionens unika geografiska beskaffenhet, förnybara energikällor och närhet till viktiga allierade.

AO. Principen om att inte orsaka betydande skada innebär att inte stödja eller bedriva ekonomisk verksamhet som orsakar allvarlig skada för miljömål i den mening som avses i artikel 17 i förordning (EU) 2020/852[2].

---

[2] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/2088 (EUT L 198, 22.6.2020, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

AP. Energiförbindelser med Arktis, inbegripet import av olja och gas från den norska delen av Barents hav, transporter av flytande naturgas via sjöfartsleder i Arktis under övergångsperioden mot EU:s energioberoende, export av förnybar energi från Island och Grönland och deras potential för grön vätgas, EU-stödda infrastrukturprojekt såsom undervattenskablar och rörledningar samt forsknings- och innovationssamarbeten för hållbar utveckling är avgörande för EU:s energitrygghet och framtida ekonomiska utveckling och för att säkerställa investeringar i lokala arktiska ekonomier och infrastrukturer. Tillförlitliga energipartner och energileveranser är avgörande för att uppnå övergripande säkerhet, vilket framgått av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den efterföljande energikrisen.

AQ. Arktis lider brist på infrastruktur, vilket missgynnar lokalbefolkningen och andra. Utvecklingen av projekt för infrastruktur med flera användningsområden skulle kunna bidra till att åtgärda både dessa brister och bredare säkerhetsutmaningar.

AR. Nybyggda och planerade LNG-terminaler – särskilt flytande enheter för lagring och återförgasning, som EU:s medlemsstater har tagit ställning för under de senaste åren – utgör en viktig införselport för norsk LNG, vilket ytterligare stärker diversifieringen och försörjningstryggheten. Ytterligare utveckling och produktion av isbrytare är avgörande för utforskningen och säkerheten i Arktis, och Finland har särskild expertis i detta avseende.

AS. EU-finansierad forskning, partnerskap inom Horisont Europa och Copernicus satellittjänster bidrar med viktiga data för säkerhet, klimatresiliens, navigationssäkerhet och miljövård i de nordligaste regionerna.

AT. Säker, motståndskraftig och autonom satellitkonnektivitet är en strategisk tillgång för att skydda kommunikation, förbättra lägesuppfattningen, skydda kritisk infrastruktur och stärka EU:s kapacitet att förebygga, avskräcka från och reagera på hybridhot och konventionella hot i Arktis.

AU. Rymdteknik, inbegripet positionering, navigation, jordobservation och satellitkommunikation, är avgörande för lägesuppfattning, miljöövervakning och konnektivitet i Arktis. Norges geografiska läge och anläggningar såsom rymdbasen Andøya och Arctic satellite broadband mission tillhandahåller kritisk infrastruktur som stöder EU:s intressen och möjliggör självständigt europeisk tillträde till rymden. Fördjupat samarbete med Norge om rymdförmågor är avgörande för att främja EU:s strategi för Arktis och säkerhet.

AV. Europeiska utrikestjänsten spelar en central roll i utformningen och samordningen av EU:s politik för Arktis.

1. Europaparlamentet rekommenderar rådet, kommissionen och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik att

a) fördöma den tilltagande militariseringen av Arktis, särskilt på grund av Rysslands omfattande militära omstrukturering, inklusive inrättandet av sjöfartskollegiet, som, tillsammans med Kinas tydliga intresse för regionen, ytterligare har trappat upp de regionala spänningarna och undergrävt den regionala stabiliteten,

b) noga övervaka Kinas växande strategiska intresse för och verksamhet i den arktiska regionen inom ramen för ”sidenvägen genom polarområdet”; erkänna att Kinas uttalade ambition att bli en ”polarstormakt” senast 2030 och landets växande närvaro genom forskningsuppdrag, investeringar i strategisk infrastruktur och partnerskap med dubbla användningsområden kan utmana etablerade styrningsprinciper,

c) beakta alla potentiella hotscenarier i samband med situationen i Ukraina, inbegripet en eventuell förstärkning av Rysslands närvaro i Arktis till följd av en möjlig frysning av konflikten i Ukraina; därför fullt ut genomföra EU:s sanktioner mot teknik med dubbla användningsområden avsedda för Rysslands militära expansion i Arktis, och samtidigt stödja Ukrainas engagemang i arktiska styrningsstrukturer, bland annat utsikterna till observatörsstatus i relevanta forum; skärpa sanktionerna mot skuggflottans fartyg, som använder bekvämlighetsflagg för att undgå sanktioner i Arktis; förbättra övervakningen och kontrollen av dessa sanktioner, bland annat genom internationellt samarbete för att säkerställa att hamnar och försäkringsbolag svartlistar sådana fartyg; hålla flaggstater fullt ansvariga för att säkerställa efterlevnad av miljö- och säkerhetsnormer,

d) till fullo förstå betydelsen av gapet mellan Grönland, Island och Storbritannien som en maritim transitkorridor som är oskiljaktigt sammankopplad med EU:s intressen och de risker som är förknippade med dess framväxt som en arena för gråzonsoperationer; därför sträva efter att bygga upp dessa länders och territoriers institutionella resiliens i samarbete med konstruktiva partner,

e) som svar på detta arbeta tillsammans med medlemsstaterna och Natoallierade för att stärka avskräckningsförmågan, bland annat genom fördjupad strategisk dialog mellan EU och Nato om lägesbilden i Arktis, utbyte av underrättelser och gemensamma försvarsövningar i de nordligaste regionerna,

enligt exemplen med Arctic Challenge 2023, som Sverige, Finland och Norge stod värd för, och den danskledda militärövningen Arctic Light 2025; stärka samarbetet med Natos strukturer och Europeiska kompetenscentrumet för motverkande av hybridhot för att bygga upp resiliens och utveckla gemensamma standarder för infrastrukturskydd i Arktis; fördjupa det praktiska samarbetet mellan EU och Nato i Arktis på områden av gemensamt intresse, inbegripet medvetenhet om det maritima området, skydd av kritisk infrastruktur, logistik och interoperabilitet för sök- och räddningsinsatser; öka vaksamheten i EU:s samverkan med externa partner och inrätta säkerhetsprövningsmekanismer på EU-nivå för utländska forsknings- och infrastrukturprojekt i Arktis,

f) fortsätta att arbeta för att förhindra att geopolitiska konflikter sprider sig till regionen samtidigt som man intar en mer framträdande roll i Arktis och eftersträvar en omfattande omformulering av politiken för Arktis, som går längre än den föråldrade föreställningen om arktisk exceptionalism och i stället använder den som en metod för att bedöma framväxande utmaningar i det nuvarande geopolitiska sammanhanget,

g) med allt detta i åtanke, säkerställa att EU:s åtgärder i de nordligaste regionerna kompletterar Natos strategiska koncept från 2022 och drar nytta av alliansens förstärkta maritima hållning; främja militär samordning och gemensam lägesuppfattning mellan Nato och EU och efterlysa ökad interoperabilitet mellan EU:s medlemsstater och andra Nato-allierade när det gäller säkerhet, sjöövervakning, sök- och räddningsinsatser och skydd av kritisk infrastruktur i Arktis,

h) notera att den europeiska arktiska regionen är en del av ett kontinuum som omfattar Östersjöregionen inom Arktis och som har gemensamma utmaningar och intressen; erkänna att EU:s verksamhet i Arktis måste anpassas till och stödja EU:s utvecklingsverksamhet som genomförs i EU:s östra gränsområden i norr för att maximera deras inverkan,

i) mot denna bakgrund och mot bakgrund av den senaste tidens incidenter i Östersjön som tillskrivs Rysslands skuggflotta och kinesiska fartyg, avsevärt stärka skyddet av viktig undervattensinfrastruktur i Arktis, särskilt undervattenskablar och rörledningar, även i närheten av Grönland, och skärpa regelverket för sanktioner och motåtgärder; se till att skyldigheterna enligt artiklarna 112–115 i Unclos upprätthålls och efterlevs, vilket är avgörande för att skydda Europas digitala konnektivitet och energikonnektivitet mot geopolitiska störningar; utveckla en

strategi för EU och EES för att övervaka och motverka det kinesisk-ryska samarbetet i de nordligaste regionerna, vilket potentiellt undergräver friheten till sjöfart och folkrätten,

j) stödja inrättandet av gemensamma standarder för cybersäkerhet och resiliens för undervattenskablar, landningspunkter och kritisk digital infrastruktur i Arktis, bland annat genom gemensamma riskbedömningar, incidentrapporteringskrav och regelbundna stresstester, samt erkänna deras strategiska roll i EU:s öppna strategiska oberoende,

k) ta itu med hybridhot såsom cyberattacker, GPS-störningar och GPS-spoofing och undervattenskabelsabotage, vilket kräver förstärkta övervaknings- och svarsmekanismer genom en gemensam övervaknings- och insatsram för EU och Nato och ökade investeringar i uppgraderad, säker och autonom satellitkommunikation, inbegripet uppskjutningskapacitet, samt investeringar, undervattensdrönare och kartläggning av havsbotten; i detta avseende, stödja forskning, testning och stegvis införande av EU-finansierad hybridövervakningsteknik, inbegripet obemannade system, i samordning med nordiska partner för att övervaka och hantera hybridhot,

l) beakta den växande strategiska betydelsen och beroendet av arktiska rymdbaserade förmågor för europeisk säkerhet, stärka den kollektiva situationsmedvetenheten, motståndskraften och regionala stabiliteten i Arktis; dessutom främja EU-ledda investeringar och partnerskap med betrodda allierade för att säkra kritisk arktisk infrastruktur och minska beroendet av auktoritära makter, inbegripet produktion av isbrytare, om möjligt i samarbete med EU:s strategiska partner,

m) notera den ökande geopolitiska konkurrensen längs de arktiska sjöfartsrutterna, särskilt Nordostpassagen; följaktligen stödja diplomatiska dialoger som syftar till att upprätta tydliga internationella avtal om friheten till sjöfart och fredligt sjöfartssamarbete, stå emot ensidiga anspråk och främja tillämpningen av internationell sjörätt i enlighet med Unclos; därför offentligt fördöma Rysslands restriktioner av fri sjöfart i Nordostpassagen och dess förstärkning av militär infrastruktur längs Nordostpassagen; stödja tillämpningen av folkrätten för att motverka försök att legitimera omtvistade sjöfartskorridorer eller utöva geopolitiskt inflytande under förevändning av vetenskapligt eller ekonomiskt samarbete; föra regionala dialoger om genomförandet av avtalet inom ramen för Unclos om bevarande och hållbar användning av

marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion i Arktis,

n) med tanke på klimatförändringarnas oproportionerliga inverkan på Arktis, och i samarbete med internationella partner och urfolk i Arktis, skyndsamt förbättra anpassningsstrategier som också har en säkerhetspolitisk dimension, stödja omfattande övervakningsinitiativ och avsevärt öka investeringarna i forskningsprogram som prioriterar behovet av att balansera ekonomisk tillväxt och samtidigt skydda kritiska ekosystem i Arktis, i linje med principen om att inte orsaka betydande skada som fastställs i artikel 17 i förordning (EU) 2020/852; erkänna att klimatförändringarna hotar de arktiska ekosystemen och att de stigande temperaturerna också medför stora samhällskonsekvenser för Arktis, vilket tydliggör behovet av att sätta människorna som lever i Arktis i centrum för forskningen och se till att fördelarna med forskningsverksamhet hjälper lokalsamhällena att anpassa sig och bli mer reslienta,

o) med hänsyn till betydelsen av Arktis naturresurser, inbegripet kolväten, sällsynta jordartsmetaller och fiskeresurser, tillsammans med medlemsstaterna stärka samförståndspartnerskap med Grönland och andra berörda parter i Arktis, inbegripet urfolk, avseende hållbar utvinning och bearbetning av resurser, med strikt respekt för de högsta miljönormerna för att undvika katastrofala konsekvenser, såsom de som orsakades av oljeutsläppet i Norilsk (Ryssland) 2020; säkerställa att ett sådant samarbete å ena sidan bidrar till befolkningstillväxt och förnyelse av lokalsamhällen i Arktis och å andra sidan minskar EU:s beroende av Kina och andra otillförlitliga leverantörer; beakta EU:s strategiska intressen när det gäller att säkra tillgången till kritiska råvaror från tillförlitliga, likasinnade partner samt EU:s ekonomiska tillväxt,

p) samtidigt arbeta för inrättandet av en bindande internationell miljöansvarsordning för att säkerställa att förorenare bär fullt ansvar för olyckor och ekologiska skador i Arktis vatten, mot bakgrund av det potentiella öppnandet av nya transarktiska sjöfartsleder,

q) med tanke på behovet av att respektera och främja urfolkens rättigheter i hela Arktis, arbeta för att urfolkens kunskap införlivas i miljö- och beslutsprocesser, och säkerställa att urfolkens intressen och sakkunskap är väl integrerade på alla nivåer av EU:s beslutsfattande tillsammans med alla andra relevanta kunskapskällor, och att deras språk och kultur skyddas,

r) prioritera program för psykisk hälsa, för läs- och skrivkunnighet, för språk och för ungdomar i EU:s arktiska samarbete, i enlighet med rekommendationerna från forum för urfolk och ungdomar i Arktis,

s) respektera artikel 19 i FN:s förklaring om urfolks rättigheter, där deras rättigheter anges; på samma sätt säkerställa att EU:s och medlemsstaternas verksamhet i Arktis bidrar till och inte skadar välbefinnandet och rättigheterna för urfolken i enlighet med Ottawadeklarationen från 1996, beakta och motverka urfolkens ökade exponering för utländsk inblandning och desinformationskampanjer som syftar till att använda komplexa och unika sammanhang som vapen,

t) fullt ut införliva rekommendationerna i Kirunaförklaringen från 2013 i EU:s politik för Arktis, bland annat genom att stödja ökad finansiering för förnybar energi och hållbar avfallshantering i arktiska samhällen, stärka mekanismerna för urfolkens meningsfulla deltagande i styrningen och beslutsfattandet i Arktis, förbättra den civila säkerhets- och krishanteringskapaciteten i Arktis – inbegripet infrastruktur för sök- och räddningsinsatser och katastrofberedskap – och främja tvärvetenskapliga forsknings- och utbildningspartnerskap, inbegripet stöd till ungdomar i Arktis samt lokala institutioner och urfolksinstitutioner,

u) främja ett fullständigt genomförande av fiskeavtalet för centrala Norra ishavet, som kräver att undertecknarna inrättar ett gemensamt program för vetenskaplig forskning och övervakning och införlivar urfolkens kunskap innan någon framtida kommersiell fiskeverksamhet tillåts i regionen,

v) erkänna att ett befolkat Arktis, gränsöverskridande infrastruktur och resilienta samhällen är av strategisk betydelse för den europeiska säkerheten och stärka samarbetet inom och med det europeiska Arktis; stödja i synnerhet utvecklingen av infrastrukturprojekt från norr till norr och öst till väst i svenska och finska Arktis, med särskild tonvikt på att underlätta ökad kapacitet på den befintliga järnvägen från Finland till Norra ishavet, och undersöka nya multimodala transportlänkar för att stärka konnektiviteten och den militära mobiliteten mellan EU och Norden,

w) erkänna vikten av resilient konnektivitet för de arktiska samhällena och EU:s säkerhet, utarbeta EU-instrument som aktivt främjar ökad ekonomisk integration i Arktis, eftersom investeringar i gränsöverskridande infrastruktur ökar rörligheten, stimulerar innovation och affärsutveckling samt stärker försörjningstryggheten och beredskapen genom samarbete mellan offentliga och privata aktörer,

x) erkänna att EU:s stöd till utveckling och samarbete i Arktis är avgörande för att främja förbindelser, förtroende och utvecklingskapacitet i glesbefolkade och sårbara nordliga områden,

y) erkänna att konkurrenskraft och krishantering i en komplex säkerhetspolitisk miljö är beroende av starka, innovativa samhällen och lokala företag med egen kapacitet och av gränsöverskridande samarbete mellan beslutsfattare, forskare, företag och samhällen; erkänna att EU bör fortsätta att, i nära dialog med berörda stater och regionala organ, stödja kapacitetsuppbyggnaden av mer resilienta och hållbara arktiska samhällen,

z) betona den avgörande roll som internationellt vetenskapligt samarbete spelar för styrningen av Arktis och förståelsen av klimatet och stödja fortsatt EU-finansiering och aktivt deltagande i arktiska forskningsprojekt och vetenskapliga dialoger; främja delning av öppna data och integrering av vetenskapliga rön i politiska beslutsprocesser, samtidigt som det säkerställs att sådant vetenskapligt utbyte genomförs med full medvetenhet om de nuvarande försvars- och säkerhetsrisker som uppstår till följd av den geopolitiska situationen,

aa) erkänna den unika roll som universiteten i arktiska landsbygdsområden har som drivkraft för regional utveckling och ekonomisk tillväxt genom innovation inom forskning och i företag, för att locka nykomlingar, stärka lokal och regional kompetens samt lokala och regionala färdigheter, främja regional sammanhållning och sprida kunskap och information som bidrar till resiliens och beredskap; stödja arktiska universitet, bland annat genom ekonomiska bidrag genom olika EU-program; stärka initiativ för utbildnings- och forskningsmobilitet mellan EU:s universitet och högre lärosäten i Arktis, inbegripet i Grönland, Island och norra Norge, för att främja en ny generation av arktiska experter och fördjupa samarbetet mellan människor; öka finansieringen av tvärvetenskaplig forskning om Arktis och stödja inrättandet av ett europeiskt centrum för spetskompetens för arktisk forskning med hjälp av Copernicustjänster, infrastruktur för öppna data, mätningar på plats och traditionell kunskap, i syfte att tillhandahålla operativa vetenskapliga produkter till stöd för EU:s beslutsfattande och samarbete med legitima internationella partner,

ab) mot bakgrund av det växande stödet för EU-anslutning i Island, välkomna de lokala myndigheternas avsikt att senast 2027 hålla en folkomröstning om återupptagandet av

förhandlingarna om EU-anslutning och förbinda sig att respektera resultatet av denna såsom det isländska folkets demokratiskt uttryckta vilja; under tiden proaktivt föra en dialog med den isländska regeringen för att framhäva fördelarna med ett eventuellt EU-medlemskap och stärka beredskapen för en förnyad anslutningsprocess för det fall Island formellt återaktiverar sin ansökan, samtidigt som samarbetet kring gemensamma intressen omedelbart stärks och EU-stöd i kampen mot hybridhot och utländsk inblandning erbjuds,

ac) välkomna den isländska regeringens beslut att inleda samtal om en säkerhets- och försvarspartnerskap med EU; uttrycka att det därav följande avtalet blir grundläggande för de framtida förbindelserna mellan EU och Island,

ad) erkänna Norge som en viktig allierad till EU och Nato och understryka det aktuella behovet av att stärka säkerhets- och försvarssamarbetet i full överensstämmelse med Natos åtaganden; med tanke på att ett norskt EU-medlemskap skulle stärka både landets nationella intressen och EU:s geopolitiska resiliens genom att täppa till kritiska luckor i unionens kollektiva försvar, särskilt när det gäller gapet mellan Grönland, Island och Storbritannien, undersöka ett fördjupat samarbete med Norge, inbegripet en eventuell utvidgning av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen till att omfatta Norge och en eventuell norsk EU-anslutning; betona att ett omfattande försvarssamarbete med Norge redan är möjligt, vilket framgår av ett robust nordiskt försvarssamarbete, som bör tjäna som modell för närmare förbindelser mellan EU och Norge,

ae) med tanke på Norges avgörande roll för EU:s energitrygghet, som stod för mer än 30 % av EU:s gasimport 2024, stärka samarbetet om energiresiliens och diversifiering av försörjningen som ett viktigt verktyg, tillsammans med andra strategiska infrastrukturprojekt såsom gaskorridoren i Östersjön, för att uppnå EU:s strategiska oberoende, ökad resiliens och minskat beroende av rysk energiförsörjning,

af) välkomna Norges pågående stöd till Ukraina, inbegripet landets beslut om att avsätta nästan 600 miljoner euro till det ukrainska luftförsvarssystemet,

ag) mot bakgrund av parlamentets djupa oro över Grönlands växande geopolitiska betydelse, som förvärras av externa aktörers uttalanden som ifrågasätter
Danmarks konstitutionella arrangemang och suveränitet samt rapporter om utländsk inblandning i Grönlands inre angelägenheter, inbegripet vissa uttalanden från

Förenta staternas regering, bekräfta respekten för Grönlands rätt till självbestämmande och betona att beslut om Grönlands konstitutionella framtid och internationella förbindelser måste fattas uteslutande av Grönlands befolkning utan yttre påtryckningar,

ah) mot bakgrund av Grönlands ökande betydelse för de arktiska och europeiska säkerhetsramarna tillsammans med ett ökat stöd för EU-anslutning bland grönländare, vilket framgår av opinionsundersökningar som tyder på att omkring 60 procent av grönländarna nu förespråkar en återanslutning till EU, välkomna varje eventuellt initiativ från Grönlands regering om att stärka de politiska, institutionella och ekonomiska förbindelserna med EU; uppmuntra EU att ingå djupare strategiska och ekonomiska partnerskap, även inom ramen för en eventuell anslutning om och när det grönländska folket så önskar; i detta avseende understryka att ett EU-medlemskap, som ger tillgång till initiativ såsom Iris[2] och Galileo, skulle ge Grönland en starkare röst i styrningen av Arktis, tillhandahålla medel för att skydda dess kritiska ekosystem och möjliggöra en hållbar utveckling av kritisk infrastruktur i takt med att nya nordliga handelsvägar växer fram, samtidigt som dess säkerhet stärks,

ai) uppmärksamma Grönlands första säkerhetsstrategi med titeln *Grönland i världen: ingenting om oss utan oss – Grönlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik 2024–2033*, som återspeglar principen om meningsfull inkludering av de arktiska folken i utformningen av politik som påverkar deras region; notera rekommendationen i strategin om att inrätta ett fredscentrum i Nuuk som skulle främja dialog och underlätta forskning och medling,

aj) erkänna att Grönland anpassade sig till EU:s sanktioner mot Ryssland efter invasionen av Ukraina; understryka att öppnandet av kommissionens kontor i Nuuk markerar en ny fas i samarbetet med Grönland, som visserligen inte är en medlemsstat men som länge har upprätthållit ett nära samarbete med EU och dragit nytta av dess ekonomiska stöd, även inom utbildningssektorn,

ak) stärka samarbetet med Kanada; understryka den strategiska betydelsen av partnerskapet mellan EU och Kanada mot bakgrund av gemensamma demokratiska värden och globalt ansvar, och främja säkerhets- och försvarssamarbete i Arktis som en del av en ambitiös och framåtblickande agenda mellan EU och Kanada,

al) särskilt betona behovet av ökat samarbete för att bekämpa illasinnad verksamhet från Rysslands och Kinas sida i Arktis,

samtidigt som ekonomisk utveckling främjas, och påminna om att militärt samarbete också kan stärka lokalsamhällena; utveckla en strukturerad dialog inom ramen för det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan EU och Kanada[3], med fokus på skydd av ekosystem och biologisk mångfald, genomförande av internationella miljöstandarder, motståndskraftig infrastruktur, skydd av sjöfartsrutterna och integrering av urfolkens kunskap i beslutsprocesser; påminna om den stora potentialen för samarbete mellan EU och Kanada om kanadensiska naturresurser; uppmuntra till närmare samarbete på det vetenskapliga och kulturella området för att stärka urfolken och Arktis motståndskraft; betona att samarbete om utveckling och förvaltning av infrastruktur och modeller för partnerskap med urfolk är av central betydelse för samarbetet mellan EU och Kanada; prioritera snabba åtgärder för att fördjupa det politiska, ekonomiska och säkerhetsmässiga samarbetet med Kanada, med tanke på landets roll som grundande medlem av Arktiska rådet och strategisk EU-partner,

am) främja dialogen mellan EU och Förenta staterna om Arktis; lyfta fram de många gemensamma utmaningarna som EU och Förenta staterna har i regionen, från klimatsamarbete till säkerhetssamarbete; understryka att samarbetet mellan EU och Förenta staterna i Arktis är grundläggande för att hålla tillbaka Ryssland och Kina och säkerställa gemensam säkerhet mellan EU och Förenta staterna,

an) understryka att en starkare regional dialog med likasinnade partner i Arktis är nödvändig och uppmana EU:s ledare att sammanföra ledarna för sådana partner för att upprätta en gemensam, betydande och livskraftig strategi för Arktis på lång sikt,

ao) stärka den multilaterala styrningen och det multilaterala samarbetet genom Arktiska rådet, särskilt under Konungariket Danmarks nuvarande ordförandeskap, som leds av Grönland för perioden 2025–2027; i detta avseende rikta en bestämd uppmaning till alla medlemmar att upprätthålla fredliga, lagbaserade styrningsramar och att återupprätta ett ändamålsenligt multilateralt samarbete med särskild tonvikt på miljöskydd, hållbar utveckling och urfolks rättigheter,

ap) stärka samarbetet med observatörsstater i Arktiska rådet såsom Japan och Sydkorea, med fokus på hållbar teknik,

---

3 Övergripande avtal om ekonomi och handel (CETA) mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen, och dess medlemsstater, å andra sidan (EUT L 11, 14.1.2017, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/37/oj).

isbrytningskapacitet och sjösäkerhet, samtidigt som EU:s strategiska intressen skyddas,

aq) förnya sina insatser för att stödja EU:s ansökan om att bli fullvärdig observatör i Arktiska rådet och stärka EU:s deltagande i Arktiska rådets arbetsgrupper,

ar) öka finansieringen och stödet till samarbete med viktiga arktiska institutioner såsom Arktiska ekonomiska rådet, forumet för borgmästare i Arktis och den ständiga kommittén för arktiska parlamentariker, bland annat genom kapacitetsuppbyggnad, gemensamma projekt och forskningsinitiativ, med erkännande av deras viktiga roll när det gäller att främja hållbar utveckling och lokalt engagemang i hela den arktiska regionen,

as) erkänna att en uppgraderad och förbättrad EU-strategi för Arktis också kräver ytterligare finansiella resurser; därför säkerställa att nästa fleråriga budgetram stimulerar strategiska investeringar i arktisk sjöfartsförmåga, moderna kommunikationssystem, logistiknav och stödinfrastruktur, inbegripet isbrytarfartyg; betonar att sådana investeringar måste garantera strikt efterlevnad av miljönormer och säkerställa urfolkens meningsfulla deltagande i planeringen och genomförandet av politik,

at) stärka mandatet för det särskilda sändebudet för arktiska frågor genom att ge tydligare befogenheter, tillräckliga resurser och ansvar för att övervaka säkerhets- och miljöutvecklingen, företräda EU i arktiska forum, samordna politiken för Arktis, samarbeta med urfolken och rapportera till rådet och parlamentet,

au) efterlysa inrättandet av en särskild enhet för Arktis inom Europeiska utrikestjänsten för att främja ett mer omfattande och proaktivt samarbete med arktiska stater och berörda parter; betona att EU bör behandla Arktis som en långsiktig partner för hållbart välstånd och prioritera samarbete i ekonomiska, miljömässiga och säkerhetsmässiga frågor; rikta en bestämd uppmaning till utrikestjänsten att bygga upp specifik expertis om Arktis, bland annat genom utbildning av personal och närmare samarbete med arktiska samhällen och institutioner, samt stärka EU:s deltagande i Arktiska rådets arbetsgrupper; betona att denna kapacitetsuppbyggnad måste stödjas med tillräcklig finansiering, inbegripet resurser för utbildning av personal, forskning och partnerskapsbyggande med arktiska samhällen och institutioner för att säkerställa en övergripande, informerad, ändamålsenlig och samordnad strategi för EU:s politik för Arktis,

av) undersöka och inrätta en formell EU-representation i Färöarna för att stärka den politiska dialogen, förbättra samarbetet om fiske, klimatresiliens och hållbar utveckling samt befästa EU:s strategiska närvaro i den nordatlantiska regionen,

2. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna rekommendation till rådet, kommissionen och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik samt för kännedom till de arktiska staternas regeringar och parlament samt organisationer som företräder urfolken.